

Beste raadsleden,

allereerst dank voor de gelegenheid om bij deze RTG in te spreken over de begroting van de gemeente namens de Stichting Natuurlijk Twello. Deze staat prominent op de agenda tijdens deze RTG. Hoewel het over 3 agendapunten is verdeeld, hebben ze een heel sterke relatie met elkaar. Ik had verwacht dat de 3 punten geïntegreerd zouden worden behandeld (in ieder geval de het voortgangsbericht en de prioriteitennota, gezien de onderlinge afhankelijkheden). De 3 agendapunten zal ik nu dus gescheiden te houden, maar zal soms wel relaties gaan leggen (dat houd ik dan kort).

Nu dan eerst mijn mening over de jaarstukken 2020.

1. Jaarstukken 2020.

Ik vind dat de gemeente in 2020 financieel er flink op achteruit is gegaan. De schulden zijn enorm opgelopen, de reserves nemen fors af en het exploitatiesaldo van 2020 is maar net positief afgesloten door een incidentele meevaller van ruim 700.000 euro. De financiële risico's zijn fors toegenomen, en dat baart mij zorgen als belastingbetaler. Ik voorzie dat de belastingdruk op de burgers en bedrijven van de gemeente fors gaat stijgen en daarmee de gemeente een enorme claim legt op de volgende generaties.

Gezien de risico's die we ook op het sociale domein lopen, zou je verwachten dat er een financieel terughoudend beleid wordt gehanteerd door de gemeente. Dat vind ik niet terug in de jaarstukken.

Even wat feiten uit de jaarstukken:

- Bladzijde 85 vermeldt dat er in 2020 voor 25 miljoen euro leningen is afgesloten in 2020, waardoor de gemeente in totaal 38 miljoen euro schulden heeft. De lening voor de renovatie van het gemeentehuis heeft daar fors aan bijgedragen.
- Op bladzijde 124 staat dat de vaste schulden in 2020 met 10 miljoen euro zijn gestegen t.o.v. 2019.

Ik lees in het Voorster Nieuws dat een politieke partij een project niet duur vindt omdat geld lenen geen geld kost. Dat vind ik een zeer vreemde uitspraak want leningen moet je sowieso aflossen. De rente op staatsleningen stijgt momenteel, dus we lopen het risico dat geld lenen straks nog duurder wordt door rentekosten. En: als de OZB omhoog moet gaan, is het wel duur voor de belastingbetaler.

Ter illustratie nog wat vergelijkende cijfers over de schuldquote. Daaruit blijkt dat wel als gemeente ver onder de maat presteren als het gaat om de omvang van de schuldquote:

Tabel 1 Ontwikkeling schuldquote gemeente Voorst ten opzichte van het Gelders gemiddelde.

Gemiddelde gemeente's Gelderland 2021	Gemeente Voorst 2021	Gemeente Voorst 2022	Opmerking
59%	70%	71%	In 2021: Stijging 32% t.o.v. begroting 2018

- op bladzijde 124 staat dat de algemene reserves met 1,3 miljoen euro zijn afgenomen ten opzichte van 2019, saldo is nu 6,5 mln euro. Gemeente Voorst teert verder in op de

reserves. Gezien het tekort op de meerjarenbegroting (zie blz. 4 Voortgangsbericht 2021) zullen de reserves over een paar jaar wel op zijn.....

Conclusie: gemeente Voorst is in 2020 financieel fors ongezonder geworden. Wie draagt de risico 's? De belastingbetaler! De indruk ontstaat bij mij dat de gemeente (onterecht!) denkt: "geld lenen is goedkoop (ahum), als we nu gewoon voor dure en niet noodzakelijke projecten geld lenen, dan hebben we daarmee gescoord. Het terugbetalen zien we later wel (lees: de belastingen zullen wel weer stijgen)".

Mijns inziens zijn ingrijpende maatregelen zijn nodig om financieel gezond te blijven, anders wordt de huidige en toekomstige generatie het kind van de (financiële) rekening. Ik zou verwachten dat het in de begroting van 2021 e.v. beter was, maar helaas. Daar kom ik straks op terug bij het voortgangsbericht 2021 en de prioriteitennota. Het zou de gemeente sieren als ze veel zorgvuldiger met de gelden van de burgers om zou gaan.

2. Voorgangsbericht 2021.

Zoals ik bij het jaarbericht 2020 heb aangegeven zie ik dat de gemeente er financieel ongezonder voor is gaan staan. Dat is in 2020 het geval en het gaat in 2021 gestaag verder achteruit. Dat vind ik als belastingbetaler zorgelijk. Mijn zorg wordt gedeeld door de provincie Gelderland. Zij heeft op 10 februari 2021 een brief gestuurd aan de gemeente over de beoordeling van de Begroting 2021. Daar wordt een aantal vragen/richtinggevende adviezen gegeven, waarvan ik meen dat de gemeente daar bijna niets op uit doet. Het gaat om de volgende zaken:

- a. op blz. 2 van de brief van de provincie wordt aangegeven dat 2021 het laatste jaar is dat de *precariobelasting* mag worden opgelegd door de gemeente. In de begroting toont in 2022 toch een opbrengst uit precariobelasting verschijnen (zie tabel op blz 28 voortgangsbericht). Dat lijkt niet te kloppen. Als dat inderdaad niet klopt, ontstaat er een gat in de begroting van 1,3 miljoen euro. Hoe denkt de gemeente dit dan op te vangen?
- b. de gemeente rapporteert dat er structurele tekorten zijn op de begroting (zie bladzijde 27 van het voortgangsbericht).

2021	2022	2023	Totaal
- 2,2 mln	-1,2 mln	-0,7 mln.	-4,1 mln.

Simpel rekensommetje: reserves zijn na verwerking van die saldi:

6,5 mln. – 4,1 mln = 2,4 mln. euro. Een forse daling t.o.v. 2019, toen het saldo veel gezonder was.

De provincie geeft in haar brief aan dat er structurele maatregelen moeten worden genomen om de structurele tekorten op te heffen. In de brief van de provincie blijkt dat t.o.v. het Gelders gemiddelde de gemeente Voorst een hoge schuldpositie heeft (zie ook bij het Jaarbericht 2020).

Ik vind gezien dat -gezien de opmerking van de provincie- er te weinig concrete structurele en toekomst-vaste maatregelen worden genomen om de structurele tekorten op te heffen. En bovendien vind ik het niet te verklaren dat er geld wordt geleend voor grote projecten (bijvoorbeeld voor de plannen voor de randweg) in tijden van financiële krapte? Want ik vermoed dat er nog verdere risico 's komen op financieel gebied (bijvoorbeeld bij grote projecten zoals renovatie gemeentehuis -scheuren in tientallen huizen in de buurt -bron De Stentor- of in de jeugdzorg, prijsstijging bouwstoffen etc.?) En wie betaalt dit allemaal: de belastingbetaler. Zie ook waarschuwing in de hiervoor aangehaalde brief van de provincie: de heel forse stijging van de OZB in de gemeente

Voorst (in totaal 22%) wordt nu nog als acceptabel gezien, maar zij waarschuwt wel voor verdere stijging.

Conclusie: de gemeente wordt financieel steeds ongezonder en -naast ikzelf als belastingbetaler- maakt nu de provincie zicht ook al zorgen. Het beeld ontstaat dat de gemeente erg goed is in plannen te maken en de rekening bij de toekomstige generatie te leggen. Een goed bestuurder anticipeert op financieel zware tijden en legt geen enorme claim op de toekomst ten koste van de belastingbetalers. Zet de tering naar de nering!

Actualiteit: ik lees in de media bij het project Renovatie Gemeentehuis Voorst dat, als gevolg van de aanleg ijskelder, er scheuren ontstaan in de huizen rondom het bouwterrein. Daar lees ik niets van terug in het voortgangsbericht, terwijl dit enorme impact kan hebben (bouwvertraging, extra kosten, rechtszaken). IK zou voor zo een groot project verwachten dat wat is opgenomen in een voortgangsbericht. Kan de gemeente dat alsnog doen?

3. Prioriteitennota

Stichting Natuurlijk Twello vindt dat de prioriteitennota geen actueel beeld en integraal beeld geeft van de begroting en de maatschappelijke ontwikkelingen. Daarmee is de begroting straks niet goed onderbouwd. Dat motiveer ik met de volgende argumenten:

1. Uit blz 22 van de prioriteitennota blijkt dat een eventuele -en niet noodzakelijke- westelijke randweg de gemeente ruim 550.000 euro/jaar kost aan kapitaalslasten. Gefinancierd door een lening met 40 jaren looptijd (weer een voorbeeld van een plan waarvan veel kosten doorschuiven naar de toekomstige generatie, zie ook mijn opmerkingen in het eerdere betoog over 2021). De financiële onderbouwing van dit project is vol risico 's: de bijdrage van Prorail is onzeker, de inspraak van het WWL-plan moet nog starten. De raming stamt uit 2017, sindsdien zijn de bouwkosten met minimaal 20% gestegen. De gemeente raamt 17-20 mln. voor de randweg met ondertunneling. Op basis van kentallen van vergelijkbare projecten en actueel prijspeil denk ik dat de aanlegkosten minimaal 27 miljoen euro bedragen. Geen actueel beeld hier.

Wat ik daarnaast mis in de begroting zijn de life-cycle-kosten van de randweg met tunnel: onderhoud tunnel en weg kosten -geschat- gemiddeld 300.000 euro per jaar. Waarom zo veel? Met name het onderhoud en inspecteren van een tunnel onder een spoor door is intensief omdat het risico wordt gelopen dat de tunnel omhoog wordt gedrukt waardoor de veiligheid van het spoor in het geding komt. Die hoge kosten zijn af te leiden uit de begroting van een gemeente in de provincie Flevoland.

Doordat in de prioriteitennota bij het project randweg geen rekening is gehouden met de lifecycle-kosten en de aanlegkosten te laag zijn geraamd, geeft de nota onvoldoende beeld voor een bestuurder en een gemeenteraad om de juiste goede afwegingen te maken bij te maken keuze 's.

2. In paragraaf 2.6 (Veilig Voorst, bladzijde 14) mis ik de impact van verplaatsing van de brandweerkazerne naar de Zuiderlaan. Is die wel verwerkt?

3. Algemeen: de prioriteitennota heeft onvoldoende samenhang en speelt niet in op de actuele ontwikkelingen in de maatschappij. Hoe wordt bijvoorbeeld ingespeeld op:
 - a. de reductie van CO2 en stikstof/PFAS (vooral langs beschermd natuur zoals bij de randweg het geval is, die door de ecologische hoofdstructuur van de provincie gaat en bovendien door een beschermd landgoed gaat);
 - b. waarom vind ik niets terug over de impact van opening vliegveld Lelystad (geluidsoverlast, uitstoot stikstof) op de bouw van woningen en infrastructuur in de gemeente. Wat als de gemeente moet kiezen tussen jeugdzorg, ouderenzorg, behoud kostbare natuur, woningbouw, aanleg infrastructuur?

Zoals bij het voortgangsbericht 2021 al door mij is gemeld: de financiële situatie van de gemeente dendert achteruit. De provincie maakt zich zorgen, laat staan de belastingbetaler. Deze prioriteitennota borduurt daar gewoon op verder. Er wordt gefragmenteerd begroot zonder naar de integraliteit en de actuele ontwikkelingen te kijken. De financiële problemen worden alleen maar groter. Het voorzieningenniveau dreigt daarmee onder druk te staan.

De gemeente moet stoppen met schuiven van lasten naar toekomstige generaties: zet de tering naar de nering en stop met niet-noodzakelijke projecten/uitgaven. Zorg er voor dat de provincie en de belastingbetalers zich geen zorgen meer hoeven te maken over het financiële beleid van de gemeente en de belastingdruk in de gemeente Voorst weer op het niveau komt van een gemiddelde plattelandsgemeente in Gelderland.

Beste raadsleden, dank voor jullie aandacht. De RTG is er voor inspraak van burgers. Zoals jullie zien hebben wij -naast het benoemen van opvallende zaken- ook nog wel een aantal vragen. Wellicht dat jullie die kunnen meenemen in de verdere besluitvorming?

Theo Timmermans

Penningmeester Stichting Natuurlijk Twello.

Omloop 111

7391 PL Twello